

Nota Bene 8

September 2017

Samenwerken bij schrijfp opdrachten: het succesvol inzetten van peer feedback

Schrijven is een proces waarbij geven en ontvangen van feedback een belangrijke rol spelen. Geschreven teksten moeten immers altijd door een ander gelezen worden. Dat gebeurt bij teksten die voor kranten en boeken bestemd zijn, maar ook bijvoorbeeld deze Nota Bene kon niet geschreven worden zonder feedbackrondes. Schrijven, herlezen en herschrijven zijn daarom activiteiten die belangrijk zijn in het schrijfproces. Bij schrijfp opdrachten op school is het goed om gebruik te maken van feedback door klasgenoten: peer feedback.

Actieve schrijvers

Bij peer feedback geven leerlingen elkaar gedetailleerd commentaar over elkaars werk op basis van een aantal beoordelingscriteria. Zowel het *geven* als het *ontvangen* van feedback is erg leerzaam. Zo denken de leerlingen door elkaar feedback te geven actief na over de criteria waaraan hun tekst moet voldoen. Daarnaast leren leerlingen kritischer te oordelen over hun eigen werk. Het geven en ontvangen van feedback draagt dus sterk bij aan het schrijfproces. Toch is het, zeker in de basisschool, lastig om peer feedback succesvol toe te passen in de les. In deze Nota Bene geven we daarom handvatten om peer feedback zo effectief mogelijk in te zetten.

Wat is goede feedback?

Het doel van feedback bij schrijfp opdrachten is dat leerlingen hiermee een nieuwe, verbeterde versie van hun tekst kunnen schrijven. Dan moet het natuurlijk wel goede feedback zijn. De leerling moet met de ontvangen feedback inderdaad een betere versie van zijn of haar tekst kunnen schrijven.

Goede feedback voor de schrijver van een tekst voldoet aan de volgende eisen:

- **Probleem of goed voorbeeld concreet benoemen**
Effectieve feedback is niet algemeen of globaal, maar bevat specifieke voorbeelden van zwakke of juist goede punten in de tekst: 'In deze zin staat "Daarom wil hij niet mee naar oma," maar ik begrijp toch niet goed waarom hij niet mee wil,' Of: 'Je gebruikt hier het woord "wanhopig". Dat vind ik heel goed gevonden, nu begrijp ik precies hoe die persoon zich voelt.'
- **De feedback onderbouwen**
Een onderdeel van feedback dat misschien nog wel belangrijker is dan de inhoud zelf, is de onderbouwing ervan. De feedbackgever moet zijn of haar opmerkingen onderbouwen door uit te leggen waarom iets een zwak of goed punt is: 'Je gebruikt hier het woord "daarom", maar ik zie in de zin ervoor geen reden staan.'
- **Specifieke suggesties voor verbetering geven**
Een laatste essentieel element van effectieve feedback is suggesties voor verbeteringen. De leerling moet een specifieke oplossing geven voor het genoemde zwakke punt: 'Het wordt duidelijker als je eerst je mening precies opschrijft en er daarna een argument voor geeft.'

Hoe leren leerlingen feedback geven?

Het is dus duidelijk welke elementen feedback effectief maken. Maar hoe zorg je er als leerkracht voor dat leerlingen deze onderdelen terug laten komen in hun feedback? Het is belangrijk om leerlingen hierin te trainen, omdat er lastige vaardigheden bij komen kijken. Om feedback te kunnen geven moeten leerlingen bijvoorbeeld weten wat de kenmerken zijn van een kwalitatief goede tekst en waar zij op moeten letten bij het beoordelen van een tekst.

Er zijn verschillende manieren om leerlingen te trainen in het geven van feedback:

- **Gestructureerde feedbackformulieren aanbieden**
Gestructureerde feedbackformulieren, zoals checklists, bieden leerlingen aanwijzingen voor de zaken waar zij op moeten letten bij het beoordelen van een tekst. Daarnaast geven leerlingen specifiekere, en dus beter bruikbare feedback wanneer zij andermans werk beoordelen aan de hand van dergelijke formulieren. Je kunt bijvoorbeeld gebruik maken van een checklist met vragen waarop leerlingen antwoorden met ja of nee: 'Staan de stappen in de goede volgorde?' Het is daarbij wel belangrijk dat de checklist ruimte geeft om het gekozen antwoord te verantwoorden en suggesties aan te bieden voor verbetering.
- **Feedback kalibreren**
Wanneer leerlingen het nog lastig vinden om feedback te geven, helpt het om te oefenen met feedback geven met behulp van 'kalibreren'. Bij kalibreren krijgen leerlingen eerst een tekst waarop ze zelf feedback geven. Daarna krijgen zij een 'goed voorbeeld' van feedback op diezelfde tekst. Zo kunnen leerlingen hun feedback vergelijken met de modelfeedback. Op deze manier hebben leerlingen een concreet voorbeeld van goede feedback en leren ze waar ze op moeten letten bij het schrijven van feedback.
- **Feedback beoordelen**
Ten slotte kun je als leerkracht de feedback onderdeel maken van de gehele beoordeling van het vak, door het bijvoorbeeld mee te laten tellen met een eindbeoordeling voor schrijven. Door kwalitatief commentaar te geven op de feedback, leren leerlingen een volgende keer zelf weer beter feedback te geven. Een bijkomend voordeel is dat een beoordeling van de leerkracht de motivatie voor het schrijven van goede feedback vergroot.

Hoe leren leerlingen feedback ontvangen?

Wanneer leerlingen eenmaal over ervaring en vaardigheden beschikken om feedback te geven, kan het nog een uitdaging zijn om ontvangen feedback toe te passen in een herziene versie. Om de schrijfprestatie op basis van peer feedback daadwerkelijk te verbeteren, is het van belang leerlingen te stimuleren om te reflecteren op de ontvangen feedback. Hierdoor denken zij bewuster na over hoe ze feedback toepassen in hun revisie.

Je kunt leerlingen trainen in het ontvangen van feedback door hen een reflectieformulier in te laten vullen. Hierin reflecteren ze en reageren ze op de ontvangen feedback. Dit formulier kan er bijvoorbeeld als volgt uitzien:

Reflectie op de opmerkingen	Van het commentaar heb ik dit vooral onthouden: ...
Reflectie op de rol van de <i>feedbackgever</i>	Tijdens het beoordelen van andermans tekst heb ik dit geleerd: ...
Reflectie op revisie	Na het commentaar heb ik dit aan mijn tekst veranderd: ... Ik heb dit veranderd, omdat: Dit heb ik geprobeerd op te lossen door ...
Reflectie op sterk punt	Het beste onderdeel van mijn tekst is ..., omdat ...
Reflectie op aandachtspunt	Ik heb extra gelet op ..., omdat ...

Peer feedback bij Nieuwsbegrip Schrijven

Ook bij Nieuwsbegrip Schrijven wordt peer feedback ingezet. Het komt in iedere les terug. De leerlingen schrijven een eerste versie van hun tekst, waarna een klasgenoot aan de hand van een checklist deze eerste versie voorziet van feedback en ze deze samen bespreken. Er zijn meer momenten waarop ze elkaar feedback geven. Het kan bijvoorbeeld ook gebeuren bij het ordenen van de inhoud voor een tekst.

Tekst: Suzanne Wevers, stagiaire bij Nieuwsbegrip

Reageren: nieuwsbegrip@cedgroep.nl, @nieuwsbegrip

Eerder verschenen Nota Bene:

Nota Bene 7: Drie tips oms dyslectische leerlingen te ondersteunen bij begrijpend lezen

Nota Bene 6: Beter redeneren en presenteren door te debatteren

Nota Bene 5: Tablets en digibord

Nota Bene 4: Begrijpend lezen en Teach Like a Champion

Nota Bene 3: Begrijpend lezen en het werkgeheugen

Nota Bene 2: Leesmotivatie en leesplezier bevorderen in uw klas

Nota Bene 1: Zeven richtlijnen voor goed schrijfonderwijs in groep 5-8

Alle Nota Benes vindt u op www.nieuwsbegrip.nl/nieuws-agenda/overzicht